Daiva Jazbutytė

Nemuno gatvė 37

2017 m. atlikti žvalgomieji tyrimai Kauno senamiesčio teritorijoje, sklype Nemuno g. 37, kur planuota apšiltinti bei sustiprinti 3 aukštų pastato išorinės dalies pamatus. Sklypas Nemuno g. 37 yra Kauno senamiesčio PR pusėje, 25 kvartalo Š dalyje, prie Nemuno ir Druskininkų gatvių sankryžos. Dabartine Nemuno gatvė ėjo vienas iš kelių į Vilnių, o Druskininkų gatvė vadinta Senosios Muitinės gatve. Po XVII a. vidurio karo, švedų invazijos ir gaisrų Kauno senamiesčio R kvartalai buvo sunykę, virtę dykvietėmis. Ši miesto dalis pradėjo atsigauti XVIII a. pabaigoje žydams superkant sklypus ir steigiant prekybos ir amatų įmones, tačiau 1753 m. ši veikla buvo sustabdyta karaliaus nurodymu. Intensyvesnis užstatymas prasideda 1847 m. patvirtinus miesto pertvarkymo planą. Šiuo metu Nemuno g. 37 sklype stovi daugiabutis, statytas 1930 m.

Žvalgomųjų tyrimų metu ištirtas 9 m^2 bendro dydžio plotas, nustatyta, jog Nemuno g. 37 sklype yra išlikęs archeologiškai vertingas sluoksnis. Šurfuose 1, 2, tirtuose palei pastato pamatus, iki 80 cm gylio fiksuoti permaišyti sluoksniai. Giliau fiksuoti XVI–XVII a. datuojami kultūriniai sluoksniai su to laikotarpio buitine ir statybine keramika. Šurfo 3 vietoje aptiktas 70–80 cm permaišytas juodžemio sluoksnis su XVIII–XIX a. buitine keramika. Giliau, vidutiniškai 1 m gylyje fiksuotas 20–25 cm storio juodžemio sluoksnis, kuriame pasitaikė labai smulkių XVI a. koklių fragmentėlių (neinventorinta) bei XIX a. radinių. 1,2–1,3 m gylyje nuo žemės paviršiaus aptiktas įžemis – rudas žvyringas smėlis.

Tyrimų metu aptikta XVI–XVIII a. radinių: plokščiųjų ir dubeninių koklių fragmentų, puodynių šukių. Iš viso inventorizuota 15 vienetų radinių bei 88 vienetai smulkių keramikos fragmentų suvesta į masinės medžiagos sąrašus. Visi radiniai perduoti saugoti į KMM.

Nemuno St. 37

In 2017, 9 m^2 were excavated on the plot at Nemuno St. 37, Kaunas, and it was determined that a 16th–18th-century layer has survived on the plot. Fragments of panel and vessel stove tiles as well as pottery were discovered during the evaluation.

Rytis Šiaulinskas

Puodžių gatvė 10

2016 m. gruodžio – 2017 m. sausio mėnesiais vykdyti detalieji tyrimai Kauno senamiestyje (UK 20171), sklype Puodžių g. 10. Planuojamų įrengti polinių pamatų ir būsimų požeminių inžinerinių įrenginių vietose ištirtas bendras 209 m^2 plotas (1 pav.).

Sklypas Puodžių g. 10 yra Kauno senamiesčio 26 kvartalo ŠV kampe. Kvartalas buvo neužstatytas greičiausiai iki pat XVIII a. vidurio. 1796 m. plane sklypo Puodžių g. 10 ŠV dalyje prie Druskininkų gatvės parodytas pastatas, kurio 1843 m. plane jau nėra. Sklypas buvo neužstatytas iki 1903 m. Tų metų plane pavaizduotas medinis gyvenamasis namas sklypo Š dalyje prie Puodžių gatvės ir mediniai sandėliai prie Druskininkų gatvės bei sklypo viduryje. Situacija sklype nesikeitė iki 1948 m., kai buvo nugriauti sklypo viduryje stovėję sandėliai. 1988 m. atliekant 26 kvartalo žvalgomuosius tyrimus sklype Puodžių g. 10, iškastos 8 perkasos (57 m^2 plotas) (*ATL 1988 1989 metais*, 1990, p. 121–122). 2008 m. tyrimai Puodžių g. 10 pratęsti, atidengtas 52 m^2 plotas, fiksuotas

1 pav. Kaune, Puodžių g. 10 vykdytų detaliųjų tyrimų situacijos planas: 1 – 2016–2017 m. sklype Puodžių g. 10 ištirtas plotas; 2 – tyrimų metu surasti XVII–XX a. mūrai. R. Šiaulinsko brėž.

Fig. 1. Situation plan of the excavation at Puodžių St. 10, Kaunas: 1 – area excavated on the plot at Puodžių St. 10 during 2016–2017; 2 – 17th–20th-century masonry walls discovered during the investigation.

2 pav. XIX–XX a. pamatai ir to paties laikotarpio akmenų grindinys. R. Šiaulinsko nuotr.

Fig. 2. 19th–20th-century foundations and stone paving.

XVI a. datuojamas mūrinis rūsys (*ATL 2008 metais*, 2009, p. 312–316).

2016 m. sklypo ŠV dalyje, lygiagrečiai su Druskininkų gatve tirtame plote atidengti du preliminariai XVII a. pagal stratigrafiją ir jų aplinkoje aptiktus radinius datuojamų mūrų fragmentai. Plote, tirtame sklypo ŠR dalyje, lygiagrečiai su Puodžių gatve atidengti 6 preliminariai XIX–XX a. datuojamų nedidelių pastatų pamatų fragmentai. Sklypo PR ir R dalyse tirtuose plotuose atidengti nuo XIX iki XX a. pabaigos čia stovėjusio medinio 14x7 m dydžio pastato pamatai. 90 cm į ŠR nuo šio pastato fiksuotas vienalaikis su minėtais pamatais 2 m pločio lauko akmenų grindinys (2 pav.). Tirtų plotų PR dalyje aptikta prastai išlikusių stipriai apirusio neaiškios paskirties, greičiausiai ūkinio pastatėlio, pamatų arba galbūt įgilintų sraigtinių laiptų fragmentų. Jie preliminariai datuojami XVII a. Aplinkoje rasta buitinės keramikos, dengtos žalia ir ruda glazūra, XVII a. Jono Kazimiero šilingas.

Centrinėje – Š sklypo dalyse tirtame plote iš dalies atidengta 5 m pločio iki 2,5 m įgilinta buvusi kalkių duobė (3 pav.). Jos užpilde aptikta

daug XVII–XVIII a. radinių: monetų, keraminių, stiklinių indų, koklių fragmentų, gyvulių kaulų ir kt.

Puodžių St. 10

During a 2016–2017 excavation at Puodžių St. 10 in Kaunas Old Town (Fig. 1), 17th–20th-century cultural layers up to 1.2 m thick were recorded. Stone paving, masonry wall fragments (Fig. 2), a lime pit (Fig. 3), household pottery sherds, glass vessel shards, animal bones, various iron artefacts: nails, shoe fittings, and knives, and other 16th–20th-century finds were discovered.

3 pav. Kalkių duobės fragmentas. R. Šiaulinsko nuotr.

Fig. 3. Part of the lime pit.

Algirdas Žalnierius

Kuzmos gatvė 4

Detalieji archeologiniai tyrimai prie pastato V. Kuzmos g. 4 atlikti 2016 m. gegužės mėnesį. Tyrimai vyko prie pastato V ir Š sienos, kur buvo iškastos 3 1 m pločio, 2 m gylio perkasos (bendras 20 m^2 plotas). Tyrinėtas pastatas yra centrinėje Kauno senamiesčio dalyje, prie Rotušės aikštės esančio 12 kvartalo ŠR dalyje. Tiek Rotušės aikštė, tiek ją supantys kvartalai suplanuoti ir išmatuoti XV a., o 12 kvartalas buvo suskirstytas į 6 posesijas, orientuotas R–V kryptimi. Kvartalo V dalis prie aikštės buvo reprezentacinė, ten stovėjo mūriniai gyvenamieji namai, buvo pagrindiniai vartai. R dalyje stovėjo ūkiniai pastatai, į kuriuos buvo patenkama iš dabartinės V. Kuzmos gatvės. Ankstyviausios žinios apie tyrinėtą sklypą yra iš 1606 m., kada Kauno magistrato tarėjas H. Hofmanas savo brolio ir seserų vardu pardavė mūrinį namą už 5 tūkst. auksinų Trakų pakamorei kunigaikščiui B. Oginskiui. 1609 m. pastate kilo gaisras, padaręs nuostolių už kelis tūkstančius auksinų. Oginskiai posesiją valdė iki 1685 m., vėliau ji

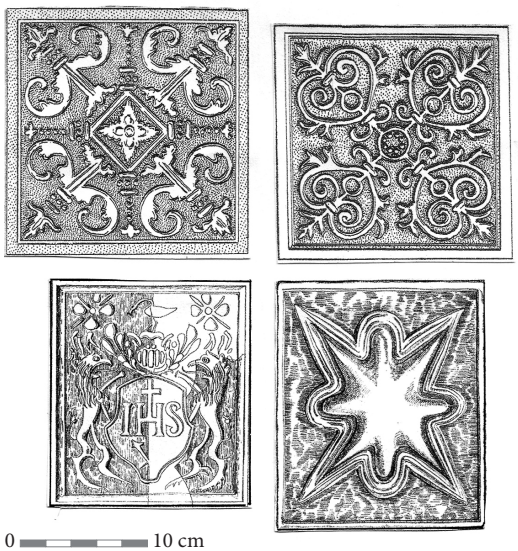

1 pav. XVII–XVIII a. plokštinių koklių rekonstrukcijos. V. Trečiokienės pieš.

Fig. 1. Reconstructions of 17th–18th-century panel stove tiles.

ėjo iš rankų į rankas, kol XIX a. viduryje atiteko žydui L. Šimkovičiui. Šalia dabartinės V. Kuzmos gatvės sklypo inventoriuje minimi mediniai pastatai. Dabartinis pastatas V. Kuzmos g. 4